

Transformacija industrija kroz 5G privatne mobilne mreže

Praktične primene

Milena Mikić

Sektor za razvoj B2B digitalnih ekosistema

Nemanja Ognjanović

Sektor za *core* i tehnološku strategiju

Telekom Srbija

Beograd, 26.11.2024. godine

Vreme je za 5G i...

mts

Privatne mobilne mreže

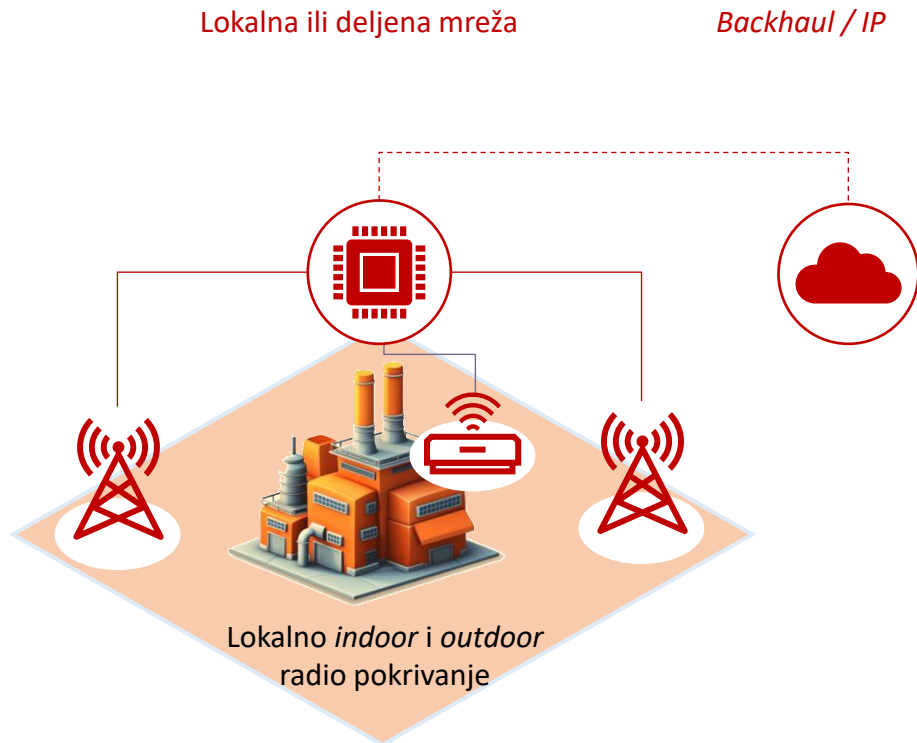
Praktične primene

Uloga operatora

Šta je privatna mobilna mreža?

Osnovni elementi

Karakteristike

Bezbednost

Namenski kapacitet i visoke performanse

Mobilna 5G tehnologija

Licencirani spektar

Operativna kontrola

Faktori koji podstiču potražnju za privatnom mobilnom mrežom

mts

- **Konkurentne tehnologije:** PMR / TETRA, DECT, GSM-R
- **Uređaji:** (pametni) telefon ili specijalizovani radio uređaj
- **Ključne vertikale:** rudarstvo, nafta i gas, državne institucije, železnice
- **Slučajevi korišćenja:** *push-to-talk*, specifični senzori sa malom količinom podataka, bez integracije u javne mreže
- **Ključna vrednost:** visok nivo sigurnosti neophodan za kritičnu komunikaciju

Kritična komunikacija

Faktori koji podstiču potražnju za PMN

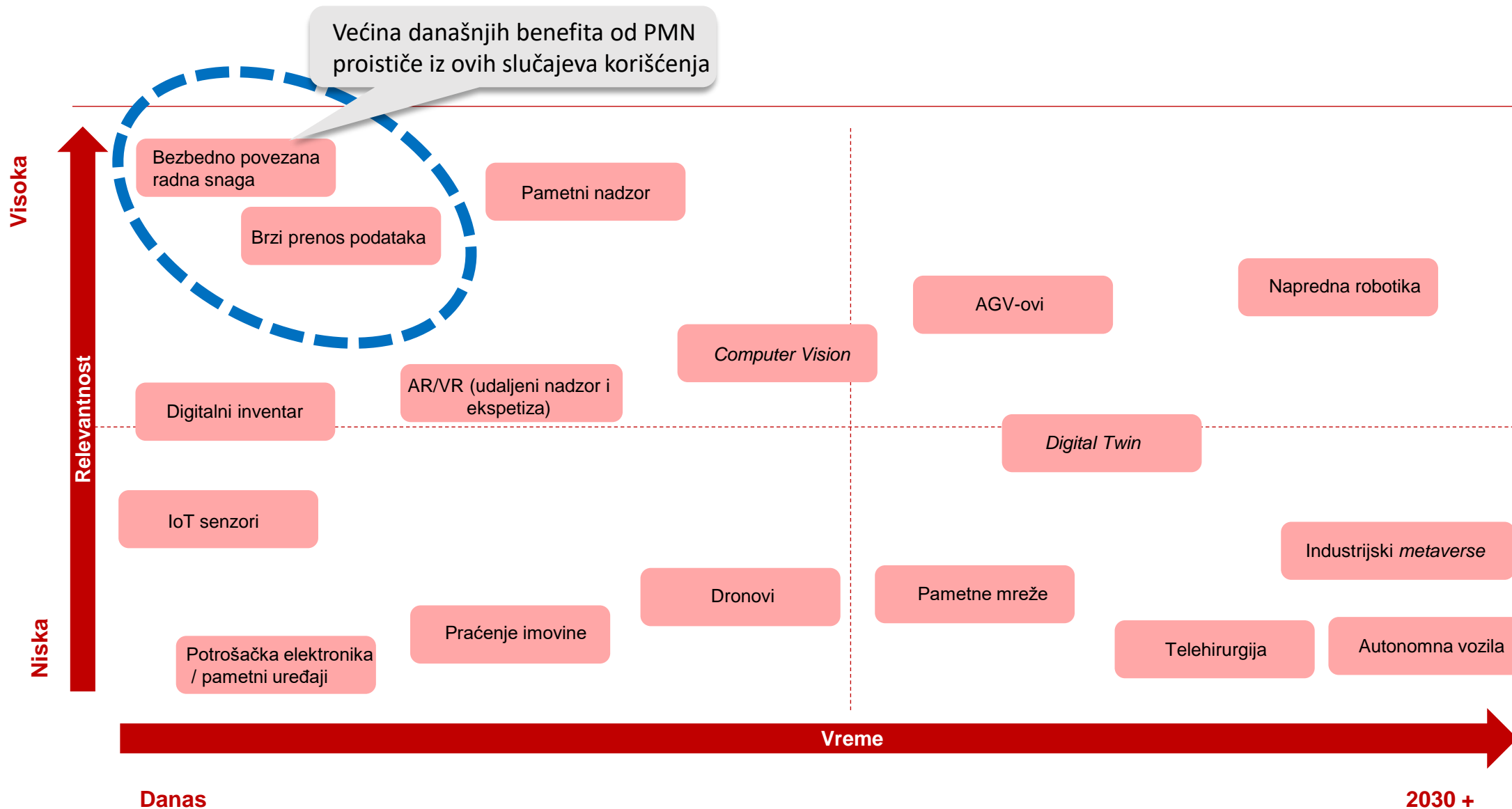
Indoor / Outdoor pokrivanje u kampusu

- **Konkurentne tehnologije:** Wi-Fi, DAS
- **Uređaji:** pametni telefoni, tableti
- **Ključne vertikale:** različite
- **Slučajevi korišćenja:** govorni pozivi uključujući integraciju sa javnom mrežom, prenos podataka
- **Ključna vrednost:** poboljšana pokrivenost, ultra brzi prenos podataka

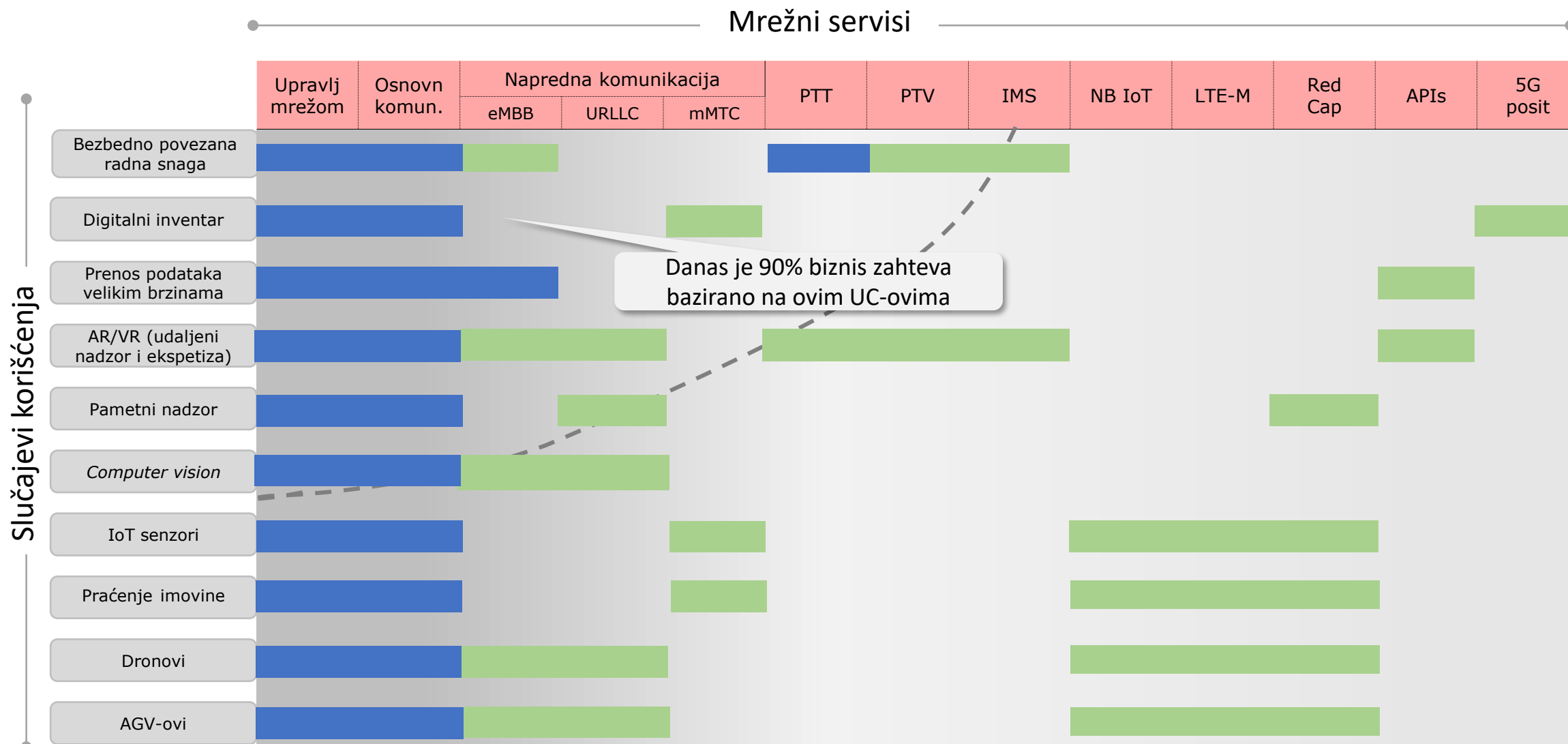
- **Konkurentne tehnologije:** Wi-Fi, optika/ethernet
- **Uređaji:** OT povezani uređaji i *edge-clouds*
- **Ključne vertikale:** proizvodnja, pametni gradovi
- **Slučajevi korišćenja:** AGV-ovi, AR/VR, video analitika, senzori
- **Ključna vrednost:** QoS ključan za performanse aplikacija i procesa u realnom vremenu

Povezani OT

Slučajevi korišćenja

Slučajevi korišćenja vs. mrežni servisi

*AGV – automated guided vehicle, eMBB – Enhanced mobile broadband, URLLC – Ultra reliable low-latency communication, mMTC – Massive machine type communication PTT – Push to talk; PTV – Push to video; IMS – multimedia service (voice); RedCap – 5G IoT service; UC – Use Case (slučaj korišćenja); AR – Augmented Reality; VR – Virtual Reality

■ Zahtevani   ■ Poželjni

Slučajevi korišćenja ::: **Komunikacija i bezbednost radnika** mts

❑ **Komunikacija**

- *Push to Talk* (PTT):
  - šifrovana komunikacija
  - slanje upozorenja zaposlenom
  - mapiranje lokacije zaposlenog
  - grupno slanje poruka
  - indikacija prisustva na mreži
  - multimedijalne poruke

❑ **Bezbednost radnika**

- Pozicioniranje ljudi u zatvorenom prostoru gde GPS nije izbor:
  - mikro *tracker*-i za praćenje lokacije i detekciju pokreta
  - vidljivost i bezbednost ljudi u proizvodnji
  - dashboard sa prikazom trenutne lokacije osoblja kao i alarma u slučaju detekcije pada
  - brza i odgovarajuća precizna reakcija u hitnim slučajevima

5G Privatna mobilna mreža omogućava privatnu govornu, data i video komunikaciju osoblja u realnom vremenu

Slučajevi korišćenja ::: **AR/VR udaljeni nadzor i ekspertiza** mts

❑ **Udaljena dijagnostika i popravka**

AR/VR omogućavaju brzu identifikaciju problema putem 3D modela i vizuelnih instrukcija

❑ **Simulacije u virtuelnom okruženju**

Pružaju praktičan trening bez rizika u realnim uslovima uz uštedu vremena i resursa

❑ **Interaktivne obuke**

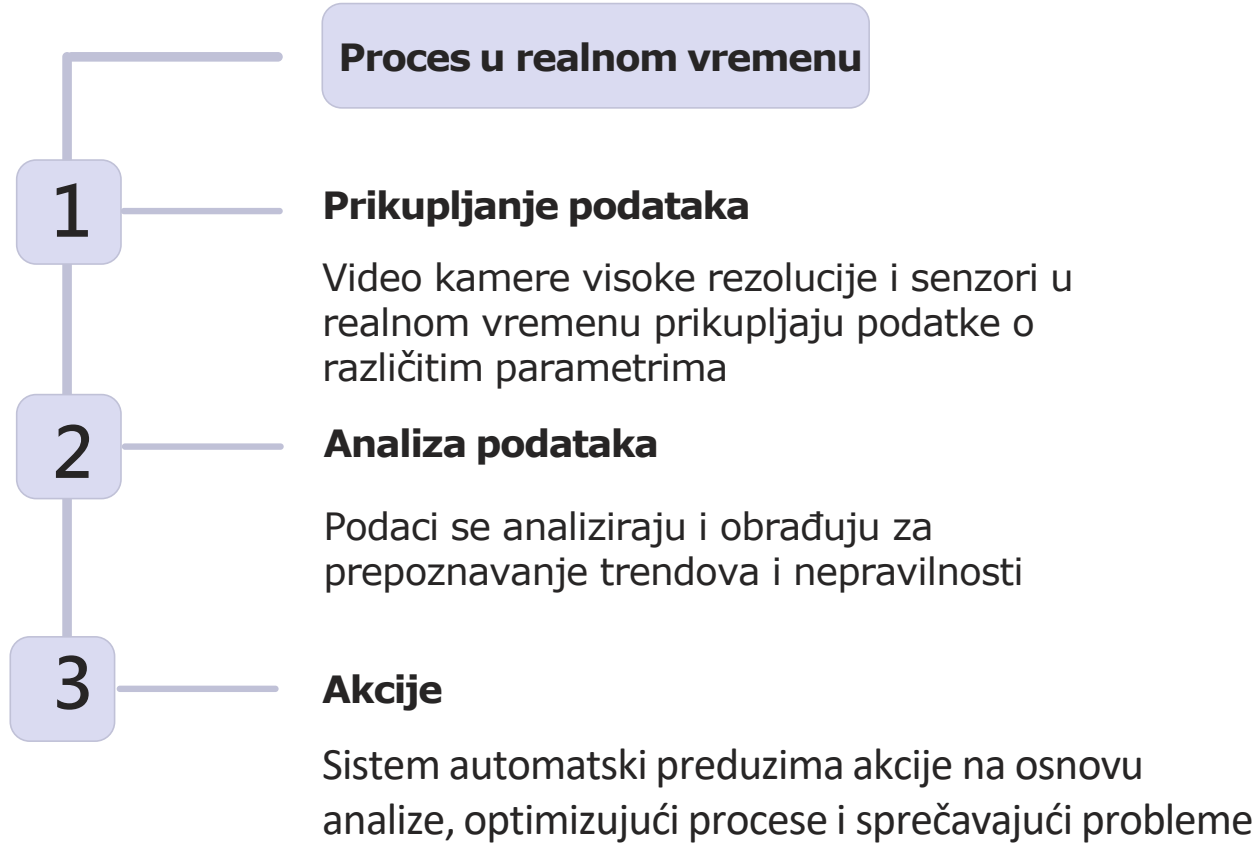
AR/VR omogućavaju interaktivno učenje i poboljšavaju razumevanje kompleksnih procesa

Uz bezbednu i pouzdanu komunikaciju sa visokim performansama, AR/VR tehnologije su ključni faktor u optimizaciji udaljenog nadzora i ekspertize

Slučajevi korišćenja ::: Pametni nadzor

mts

5G privatna mobilna mreža otvara nove mogućnosti za video nadzor u realnom vremenu pružajući visoku rezoluciju, malo kašnjenje i velike brzine prenosa podataka

Slučajevi korišćenja ::: *Computer Vision*

❑ Nadzor i detekcija

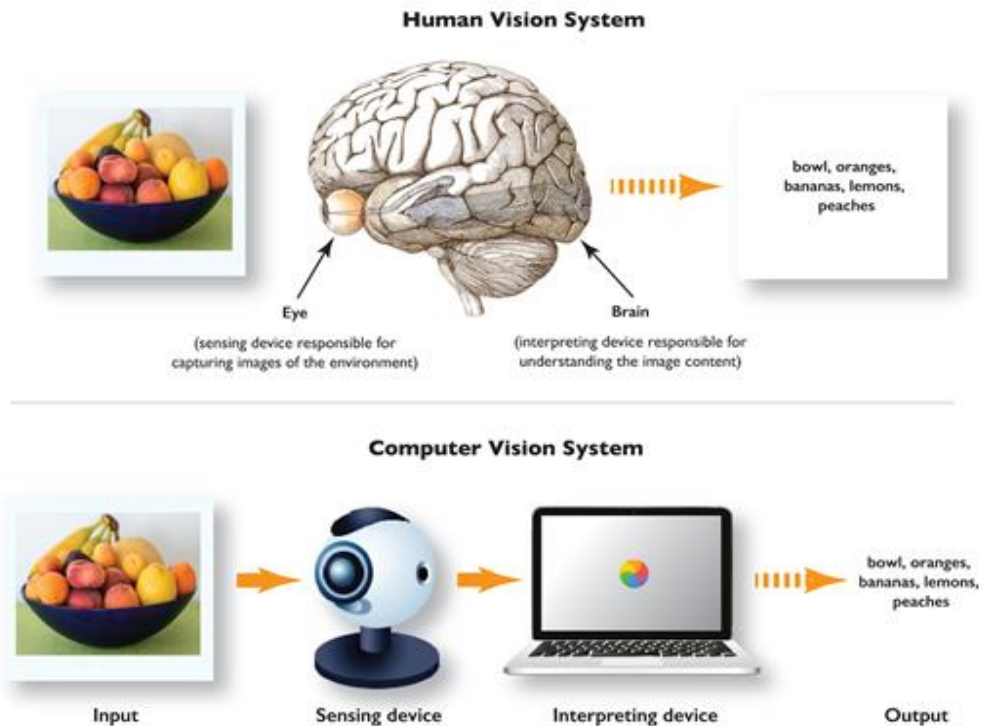
Nadzor kritične infrastrukture i detekcija potencijalnih pretnji u realnom vremenu

❑ Prepoznavanje lica

Bezbednosni sistemi za kontrolu pristupa i prepoznavanje lica

❑ Upozorenja i obaveštavanja

Brza reakcija na incidente, upozorenja i obaveštavanja u realnom vremenu

Moderne *Computer Vision* (CV) aplikacije izvršavaju se na „edge-u“. *Edge computing* zahteva velike brzine i malo kašnjenje za prenos velikih količina podataka u realnom vremenu. To je upravo ono što 5G pruža najbolje.

Primeri primene u različitim industrijama

mts

Rudarstvo i naftna industrija

Proizvodnja

Logistika, pametna skladišta, pametne luke

Sportske i druge manifestacije

Zdravstvo

Primena PMN ::: Rudarstvo i naftna industrija

- **Komunikacija i bezbednost radnika**
- **Autonomna vozila i daljinsko upravljanje mašinama**
- **HD video nadzor**
- **Korišćenje AR šlemova za preventivno održavanje, za podršku na terenu ili za obuku kadrova**
- **Monitoring dronovima**
- **Nadzor ventilacionog sistema u podzemnoj eksploataciji**
- **Nadzor transportnih traka**
- **Automatizacija procesa bušenja i miniranja**

5G PMN donosi bržu, pouzdaniju i sigurniju konektivnost na udaljenim rudarskim poljima, mogućnost povezivanja velikog broja senzora, *video-streaming* visokog kvaliteta, značajno unapređenu komunikaciju između radnika i bezbednost

Primena PMN ::: **Proizvodnja**

- **Komunikacija i bezbednost radnika**
- **Automatizacija proizvodnih procesa**
- **Primena robota**
- **Preventivno održavanje**
- **Video-nadzor i analitika u realnom vremenu**
- **Nadzor imovine uz korišćenje odgovarajućih senzora**
- **Autonomna vozila za transport**

Visokopouzdana komunikacija sa ultra-malim kašnjenjem ključna je za razmenu podataka u realnom vremenu - okosnicu pametnog proizvodnog okruženja. Sa ovom vrstom povezivanja, fabrike mogu u potpunosti da iskoriste IoT senzore, autonomnu robotiku i naprednu analitiku, a da ne budu ograničene mrežnim uskim grlima ili „mrtvim“ zonama.

- **Povezivanje i praćenje pošiljki i paketa**
- **AGV (*Automated Guided Vehicles*) – automatski vođena vozila za transport robe u okviru skladišta**
- **AMR (*Autonomous Mobile Robots*) za preuzimanje robe, ili za dopunu robe, ili za pakovanje**
- **Autonomna vozila za utovar i istovar**
- **Praćenje vozila sa rasporedom otpremanja/preuzimanja**

Da bi razvili svoje procese, operaterima skladišta je neophodna pouzdana bežična konektivnost kako u zatvorenom, tako i u otvorenom prostoru, a koja može podržati digitalne tehnologije i rešenja za automatizaciju koji štede vreme.

Primena PMN ::: Pametne luke

- **Komunikacija i bezbednost radnika**
- **Praćenje proizvoda u realnom vremenu, brzo prijavljivanje ili odjavljivanje**
- **Praćenje i kontrola kontejnera**
- **Detekcija upada**
- **Geo-ograđene zone sa personalizovanim upozorenjima**
- **Praćenje vozila sa rasporedom otpremanja ili preuzimanja**
- **Roming za vozila koja napuštaju lokaciju**
- **Monitoring dronovima**

Velike brzine prenosa podataka u realnom vremenu neophodne su za vremenski osetljive aplikacije i servise, kao što su praćenje pošiljki i logističkih podataka u realnom vremenu. Pored toga, 5G PMN omogućava efikasnu primenu IoT-a, jer brodarske kompanije mogu pouzdano rasporediti ogromnu mrežu senzora i povezanih uređaja u svom lancu snabdevanja.

Primena PMN ::: **Stadioni**

- **Distribucija TV sadržaja**
- **Video-nadzor i analitika u realnom vremenu**
- **e-karta i beskontaktni ulaz**
- **Beskontaktno plaćanje**
- **Različiti servisi i aplikacije (npr. bazirane na informaciji o lokaciji, prepoznavanju lica i sl.)**
- **Komunikacija i bezbednost za zaposlene**

Napredne aplikacije zahtevaju naprednu mrežu. To znači maksimalno vreme rada, ultra-nisko kašnjenje i besprekornu sigurnost. Takođe, to znači veliku brzinu, visoku propusnost mreže koja može da podrži veliki broj ljudi u zatvorenom prostoru, kao i pokrivenost visoke rezolucije u realnom vremenu za emitovanje i poboljšane mobilne aplikacije. Pametne aplikacije su ključne za efikasnost i profitabilnost.

- **Monitoring pacijenata**
- **AR / VR za obuku i simulaciju**
- **AR za daljinsku pomoć stručnjaka**
- **Unapređena komunikacija osoblja**
- **Praćenje ambijentalnih parametara, parametara životne sredine**
- **Siguran pregled poverljivih informacija**

Propusni opseg i brzina koju nudi 5G privatna mobilna mreža obezbeđuje brzo prenošenje velikih količina podataka, kao što su medicinske slike ili kartoni pacijenata, omogućavajući bržu i efikasniju dijagnozu i lečenje i štedeći vreme lekarima na klinikama. Privatne mreže takođe predstavljaju mnogo sigurniju alternativu javnim mrežama, pomažući u sprečavanju kršenja privatnosti i zaštiti osetljivih podataka od sajber pretnji.

Uloga mrežnih operatora u PMN

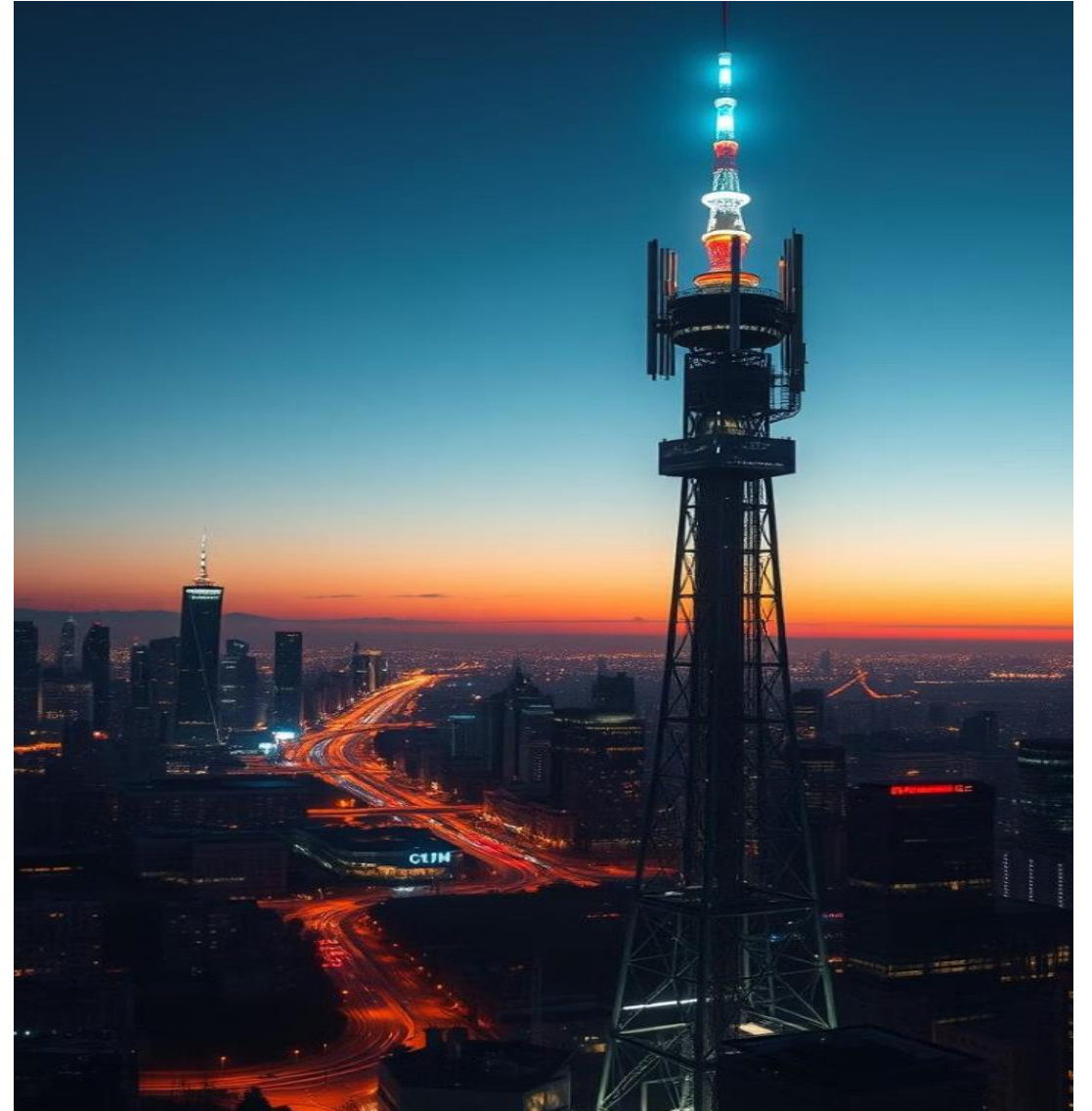
mts

Zahtevi industrije

Mogućnosti mrežnih operatora

Vrste PMN

Frekvencije

Zahtevi industrija za mrežnom infrastrukturom

mts

- 1. Sigurnost** – Stroga kontrola pristupa mreži i podacima, enkripcija, zaštita od pretnji
- 2. Visok kvalitet servisa** – Pouzdana i neprekidna konektivnost, sa malim kašnjenjem i velikim protokom
- 3. Kapacitet i skalabilnost** – Podrška za veliki broj uređaja i brzo povećanje kapaciteta

Uključivanje mrežnih operatora u izgradnju PMN

mts

- ✓ **Infrastruktura** – stabilna i skalabilna mrežna infrastruktura koja može da podrži PMN
- ✓ **Stručnost** – iskustvo u projektovanju, implementaciji i upravljanju mrežama
- ✓ **Integracija** – mogućnost integracije sa javnim mrežama radi komunikacije ka „spoljnom svetu“
- ✓ **Podrška** – celovita podrška, od dizajna do održavanja, kako bi obezbedili nesmetano funkcionisanje

Usluge i mogućnosti mrežnih operatora

mts

Projektovanje

Dizajn PMN prilagođene i optimizovane za specifične potrebe korisnika.

Implementacija

Implementacija PMN i integracija sa postojećom infrastrukturom.

Upravljanje

Napredni alati za nadzor, konfiguraciju i otklanjanje problema.

Bezbednost

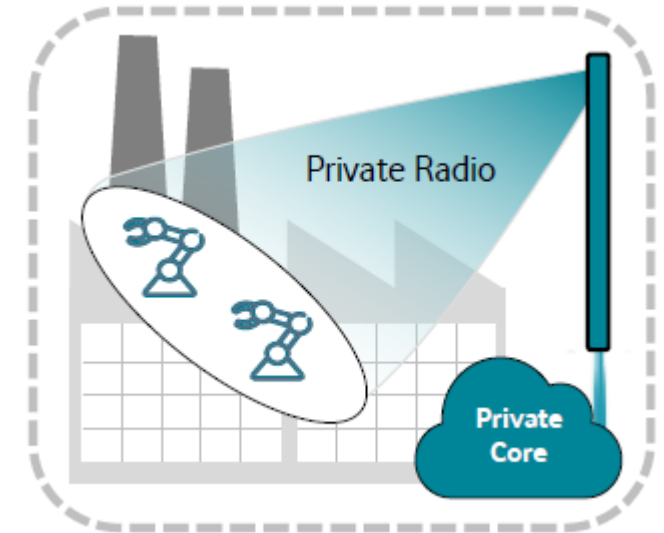
Sveobuhvatne sigurnosne mere za zaštitu kritičnih podataka i aplikacija (kontrola pristupa, enkripcija...).

Vrste PMN ::: **Namenska (*dedicated*) PMN**

mts

- **Samostalno kontrolisana infrastruktura** – pod potpunom kontrolom korisnika (podaci ostaju na lokaciji)
- **Bolje performanse** – veći protok, manje kašnjenje i optimizovani resursi (ključno za kritične aplikacije i IoT uređaje)
- **Neprekidnost rada** – kontinuitet poslovanja čak i u slučaju problema u javnoj infrastrukturi

✓ **Visoka bezbednost**

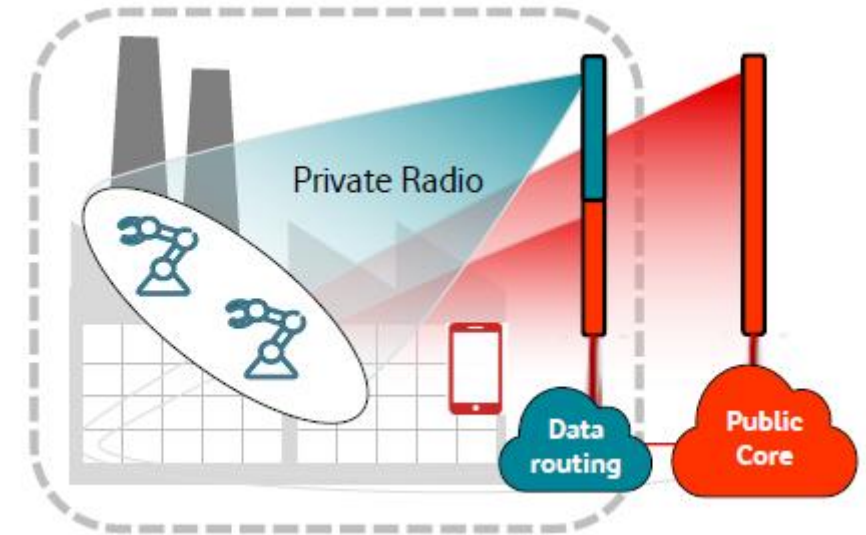
✓ **Prilagodljivost**

✓ **Pouzdanost**

× **Nema komunikacije izvan mreže**

Vrste PMN ::: **Hibridna PMN**

- **Kombinovani pristup** – kritični delovi mreže i podaci ostaju u privatnoj kontroli, manje kritični se oslanjaju na javnu infrastrukturu pružaoca usluga
- **Veća fleksibilnost** – korišćenje javnih resursa po potrebi
- **Optimizovani troškovi** – smanjenje investicije zbog korišćenja javnih resursa

✓ **Visoka bezbednost**

✓ **Prilagodljivost**

✓ **Skalabilnost**

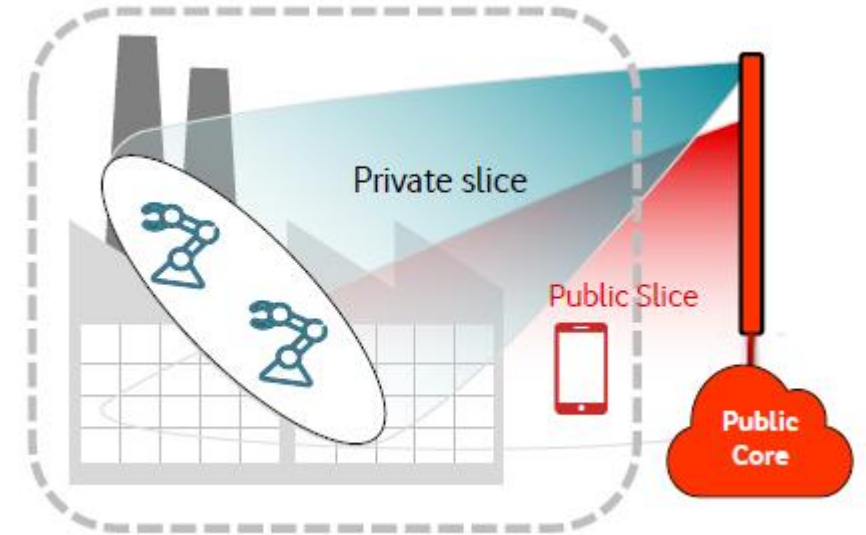
✓ **Pouzdanost**

× **Nije samostalna kontrola**

Vrste PMN ::: **Virtualna PMN (Network Slicing)**

mts

- **Agilnost** – brza implementacija i prilagođavanje funkcionalnosti
- **Pristupačnost** – pristup poslovnim resursima je moguć sa bilo koje lokacije
- **Najmanji troškovi** – smanjenje investicije zbog korišćenja javnih resursa

✓ **Bezbednost**

✓ **Prilagodljivost**

✓ **Skalabilnost**

✓ **Pouzdanost**

× **Nije samostalna kontrola**

× **Podaci ne ostaju samo na lokaciji korisnika**

Upotreba spektra u PMN

- **Nelicenciran**

- WiFi, CBRS...
- Problem – interferencija
- Koristi se samo kada je cena kritičan faktor

- **Licenciran**

- **Javni**
  - Upravljaju mrežni operatori (MNO)
- **Sharing/leasing**
- **Namenski (izdvojen opseg)**
  - Tipično u okviru 3,3-4,2 GHz i 24,25-27,5 GHz

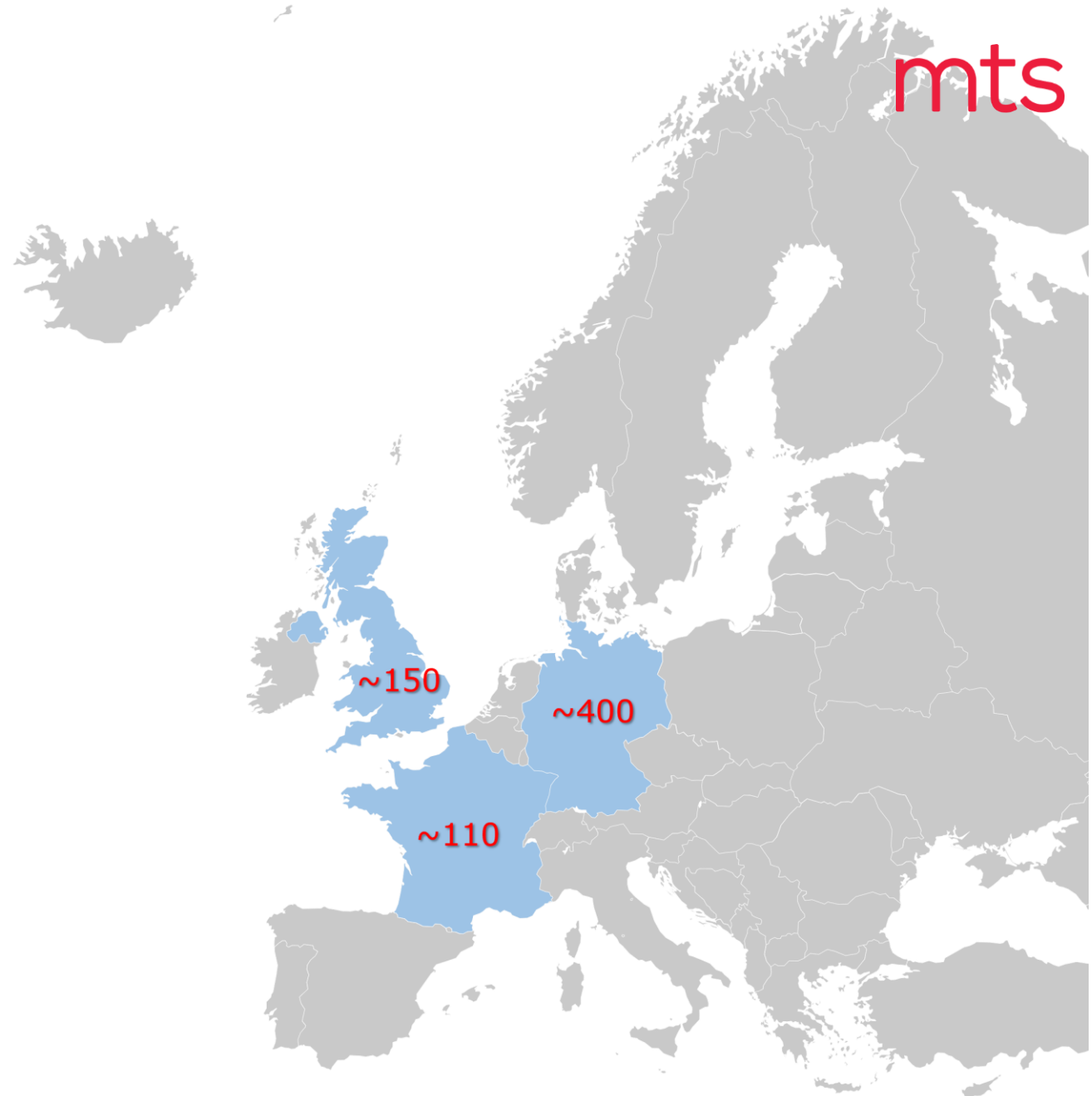

Primeri iz Evrope

mts

GHz	Low-mid	High-mid	mm
		3,7-3,8	24,25-27,5
	2,3-2,7	3,3-3,8 3,8-4,2	24,25-26,5
	2,5-2,7	3,5-3,8 3,8-4,0	26,5-27,5

- Javni spektar
- Privatni/industrijski spektar

Uticaj izdvojenog spektra

- Izdvajanje spektra nije preduslov za veći broj PMN implementacija
- Negativan uticaj na prosečan protok!

Figure 3
The relationship between set-aside policy, the adoption of private networks and example confounders

Confounding effects

New enterprise-oriented 5G capabilities create interest in set-asides among regulators

5G technology became available in the same period, resulting in adoption by enterprises

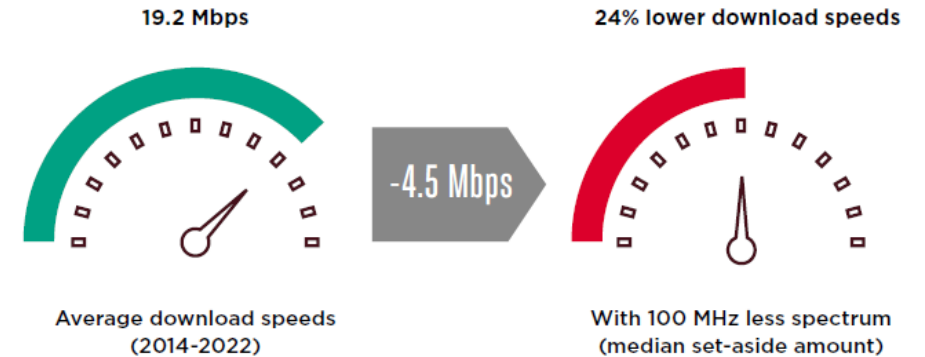
Larger, more advanced countries were early to introduce set-asides

Larger, advanced countries naturally have more high-tech enterprises, skewing comparisons

Izvor: GSMA Intelligence

Figure 11
The impact of a 100 MHz difference in IMT spectrum on public network speeds

Figure 12
Set-asides as a spectrum licensing option

Impact on industry users:

- ✓ Geographic (local) licensing
- ? Protection from interference
- ? Uncertain impact on digitalisation of enterprises

Impact on consumers:

- ✗ Reduced spectrum availability
- ✗ Reduced speeds
- ✗ Associated economic cost

"The deployment of 5G private networks is not just a technological shift; it is a strategic enabler for enterprises to create more agile, intelligent, and secure operations in a hyperconnected world."

— **Accenture, Building the Future with 5G Networks**

„With 5G, private networks will form the backbone of Industry 4.0, enabling faster, more secure, and more reliable communication between billions of connected devices and systems."

— **McKinsey & Company, The Promise of 5G for Manufacturing**

HVALA

mts

